

Folketingets Retsudvalg

Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon 33 92 93 00
sm@sm.dk
www.sm.dk

Sagsnr.
2021 - 2180

Doknr.
400377

Dato
18-03-2021

Folketingets Retsudvalg har d. 19. februar 2021 stillet følgende spørgsmål nr. 692 (alm. del) til social- og ældreministeren, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Karina Lorentzen Dehnhardt (SF).

Spørgsmål nr. 692:

"Vil ministeren vurdere forholdet til menneskerettighederne og grænserne for den type overvågning, der er beskrevet i artiklen "Kommune overvågede handicappede Mikkell i seks dage. Men det var ulovligt, vurderer ekspert", dr.dk den 18. februar 2021, og vil ministeren desuden redegøre for, om det er lovligt, at myndighederne stiller krav om lov til at observere borgeren i eget hjem, som et modkrav for at yde støtte eller hjælp i hverdagen, jf. at dette de facto må opleves som afpresning af nogle borgere?"

Svar:

Nogle af de beskrivelser af observationer, som man har kunnet læse om i pressen på det seneste, herunder også i den artikel, som der er refereret til i spørgsmålet, forekommer grænseoverskridende og urimelige. Det må således aldrig være et stopur, der afgør, hvilken hjælp et menneske med handicap får.

Kommunen skal naturligvis sørge for at afklare borgerens hjælpebehov ud fra en konkret og individuel vurdering, men kommunen skal samtidig helt indiskutabelt behandle det enkelte menneske ordentligt. Derfor skal observationer også foregå med en grundlæggende respekt for den enkeltes værdighed og ret til privatliv.

Dette betyder, at observationer kun må anvendes, når det er nødvendigt, og at de ikke må vare længere end højst nødvendigt for at opnå formålet. Dermed kan observationer være i overensstemmelse med lovgivningen, men det må bero på en konkret og individuel vurdering i den enkelte sag, hvorvidt dette er tilfældet. Dette vurderes ikke at rejse spørgsmål i forhold til Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Endvidere er personer med handicaps privatliv sikret ved artikel 22, stk. 1, i FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap (Handicapkonventionen). Det følger af denne bestemmelse, at ingen person med handicap uanset bopæl eller boform må udsættes for vilkårlig eller ulovlig indblanding i sit privatliv eller familieliv, sit hjem eller sin brevveksling eller andre former for kommunikation eller for ulovlige angreb på sin ære og sit omdømme. Det følger videre af bestemmelsen, at personer med handicap har

ret til lovens beskyttelse mod sådan indblanding eller sådanne angreb. Der kan således i overensstemmelse med konventionen foretages indgreb i privatlivet, men indgrebet må ikke være vilkårligt eller ulovligt.

Hvis det findes nødvendigt at gennemføre en observation hos en borger, skal den foregå med en grundlæggende respekt for den enkeltes værdighed og ret til privatliv. Observationen skal tilrettelægges i dialog med borgeren, så både borger og kommune er bekendt med årsagen til observationen og dens formål. Det skal endvidere overvejes, om kommunen kan tilvejebringe samme oplysninger på en mindre indgribende måde end ved observation.

Hvis en borger i en konkret sag ikke ønsker at medvirke til gennemførelse af en observation, er udgangspunktet, at borgerens ønsker skal respekteres. Kommunen skal skriftligt gøre borgeren opmærksom på, hvilken konsekvens den manglende medvirken kan få. Konsekvenserne af manglende medvirken vil afhænge af, hvilke oplysninger som mangler, og hvilken form for hjælp der er tale om. Konsekvensen kan være, at sagen må afgøres på det grundlag, som foreligger, det vil sige ud fra de oplysninger, som kommunen ellers har i sagen. Dette princip om processuel skadevirkning er lovfæstet i retssikkerhedslovens § 11 b.

Det er en forudsætning for, at kommunen kan tillægge borgerens manglende medvirken betydning, at de manglende oplysninger er relevante i forhold til den hjælp, som der skal træffes afgørelse om.

En kommune kan imidlertid ikke give afslag på hjælp eller stoppe allerede bevilget hjælp med henvisning til den processuelle skadevirkning, alene fordi borgeren ikke vil medvirke til at oplyse sagen. Kommunen skal i hvert enkelt tilfælde vurdere, hvilken betydning den eller de manglende oplysninger har i forhold til den sag, der skal tages stilling i.

Med venlig hilsen
Astrid Krag